

0

2 η. 1.

ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΜΑΣ ΑΓΩΝΕΣ
ΚΑΙ Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

ΑΝΑΤΥΠΟΝ ΕΚ ΤΟΥ ΜΗΝΙΑΙΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ ΤΗΣ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ "ΜΑΚΕΔΟΝΙΚΗ ΖΩΗ", (ΤΕΥΧΟΣ 82, ΜΑΡΤΙΟΣ 1973)

ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ
1973

ΟΙ ΕΘΝΙΚΟΙ ΜΑΣ ΑΓΩΝΕΣ ΚΑΙ Η ΧΑΛΚΙΔΙΚΗ

I

ΟΤΑΝ ΣΤΑ 1793 ο E. Cousinery, Γάλλος γενικός πρόξενος της Θεσσαλονίκης, έπραγματοποίησε ένα ταξίδι μελέτης και έρευνών στη Μακεδονία, επισκέφθηκε και την Χαλκιδική. Και στο βιβλίο του: «Ένα ταξίδι στη Μακεδονία» που εξέδωσε το 1831 στο Παρίσι, απέτυπωσε τις ακόλουθες σκέψεις και έντυπώσεις του:

«Δέν ήθελα νά φύγω από την Μακεδονία χωρίς νά πάω νά επισκεφθώ την Χαλκιδική με την τόσο λαμπρή αρχαία ιστορία της, χωρίς νά δώ τò θέατρο τών πολέμων, που προκάλεσαν οι φιλοδοξίες του Φιλίππου. Ήμουνα έκ τών προτέρων βέβαιος ότι θάβρισκα ανά τὰ βουνά και τις πεδιάδες της, στους ανθρώπους που τις κατοικούν, τὰ γνωρίσματα εκείνα τὰ ιδιαίτερα, που θά θύμιζαν τούς προγόνους τους».

Και προσέθετε τούτα τὰ χαρακτηριστικά:

«Σ' όλο τò μεσαίωνα οι κάτοικοι της έπαρχίας αυτής δέν απέφυγαν τις συμφορές και τις άλλες μάστιγες, από τις όποιες ύπόφερε ή Μακεδονία γενικά: αλλά κατώρθωσαν (χάρης ιδίως στα δάση που τους περιτριγύριζαν και που τους χρησίμευαν σαν άσυλα) νά εξασφαλίσουν ένα είδος ανεξαρτησίας και κατώρθωσαν, κυρίως αυτό, νά διατηρήσουν την καθαρότητα της ράτσας τους. Γι' αυτό τò λόγο είναι όλοι Έλληνες σ' όλην την έκταση του τόπου αυτού».

«ΕΛΛΗΝΕΣ Σ' ΟΛΗ ΤΗΝ ΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΑΥΤΟΥ». Καθάραιμος Έλληνισμός πέρα για πέρα στην περιοχή αυτή. Άσβεστη, συνεπώς, ή φλόγα του πατριωτισμού στις καρδιές τών κατοίκων και ψυχική ετοιμότητα για κάθε άπελευθερωτικό άγώνα.

Ήταν λοιπόν φυσικό και επόμενο νά παρατηρηθ ή στη Χαλκιδική, εϋθύς εξ αρχής, έντονος έπαναστατικός αναβρασμός και πρώτη αυτή στον βορειοελλαδικό χώρο νά ύψωση την σημαία της έπαναστάσεως κατά την Έθνεγερσία του 1821, νά έπαναστατήση και πάλι άργότερα τò 1854, μόνη και άβοήθητη, και γενικά νά δίγη πάντοτε θετικό τò «παρών» σε κάθε έθνικό προσκλη-

τήριο, προσφέροντας, σ' όλες τις περιστάσεις, άφθονο τὸ αἷμα τῶν παιδιῶν της στὸ θωμὸ τῆς Ἑλλάδος.

**

ΣΤΗΝ ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΗ τοῦ 1821 πῆρε μέρος μὲ ἀρχηγὸ τὸν Ἐμμανουήλ Παπᾶ μὲ ἐνθουσιασμὸ καὶ αὐτοθυσία. Εἶχε φθάσει ὁ φλογερὸς αὐτὸς πατριώτης στὸ Ἅγιο Ὄρος, στὴν ἀκρόπολη αὐτῆ τῆς ὀρθοδοξίας καὶ τοῦ Ἐθνους, ἀπὸ τὸ Μάρτιο τοῦ 1821. Ἄλλὰ τὸ λάβαρο τῆς ἐλευθερίας ὑψώθηκε, γιὰ πρώτη δὲ φορὰ στὴ Μακεδονία, στὸν Πολύγυρο στίς 17 Μαΐου 1821. Ἐξοντῶνεται ἡ φρουρὰ τῆς πρωτεύουσῆς τοῦ καζᾶ τῆς Κασσάνδρας (ὅπως ἐλέγετο τότε ὁ Νομὸς Χαλκιδικῆς) καὶ ἀποτινάσσεται ὁ μακραιῶν τῆς δουλείας ζυγός. Ἡ ἰαχὴ τῆς πρώτης αὐτῆς νίκης φθάνει ὡς τὶς ἀκραίες γωνίες τοῦ τόπου καὶ ἐξεγείρεται ταυτόχρονα ἡ Κασσάνδρα, τὰ Μαντεμοχώρια, τὸ Ἁγιώνυμον Ὄρος.

Ἀνδραγαθήματα, ἡρωϊκοὶ ἐπικοὶ ἀγῶνες. Ἀλλὰ καὶ ἑκατόμβες θυσιῶν καὶ ἀφανισμοί. Ἄνισος καὶ σκληρὸς ἀγῶνας ἐπτά μηνῶν, κατέληξε στὴν καταστροφὴ καὶ στὴ δόξα, στὴ λάμψη τοῦ «χαλασμοῦ» τῆς Κασσάνδρας, ὅπου εἶχαν συρρεῦσει τὰ γυναϊκοπαιδα τῆς πυρπολουμένης ἀπὸ τὸν ἐχθρὸ Χαλκιδικῆς καὶ ὅπου εἶχαν καταφύγει καὶ ἀντέταξαν τὴν ἐσχάτην ἄμυναν οἱ ἀγωνιστὲς ἀπὸ ὀλόκληρη τὴν Χαλκιδική. Ἐκεῖ στὴν Ποτίδαια στίς 14 Νοεμβρίου 1821 γράφηκε μιὰ σελίδα ἱστορικὴ ἀπὸ τὶς πιδὸ λαμπρὲς τοῦ Ἐθνους.

**

«**Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΤΗΣ ΧΑΛΚΙΔΙΚΗΣ**», γράφει ὁ ἔγκριτος ἱστοριοδίφης Ι. Βασδραβέλλης, «ὑπέστη τρομερὴ καταστροφὴ. Περισσότεροι ἀπὸ 3.000 ἔπεσαν στὸ πεδίο τῆς μάχης ἢ ἐσφάγησαν ἢ ἐξανδραποδίσθησαν καὶ τὸ μεγαλύτερο μέρος τοῦ πληθυσμοῦ μπῆκε σὲ καράβια καὶ τράβηξε γιὰ τὴν Σικιάθου καὶ Σκόπελο, ἕνα δὲ μέρος σκόρπισε στίς δασώδεις ἐκτάσεις τοῦ Χολομώντα. Ὅλα τὰ ἑλληνικὰ χωριά κάηκαν, ὅλα τὰ κινητὰ ἀρπάχθηκαν καὶ δὲν ἔμεινε λίθος ἐπὶ λίθου στὴν ἑλληνικὴν ἐκείνη περιοχὴν»².

**

«ΣΤΟΝ ΔΡΟΜΟ ποὺ πάει γιὰ τὰ Βασιλικά, ἐκεῖ, στοὺς πρόποδες τῆς Ἁγία-Ἀναστασίας, εἶναι μιὰ στήλη ἀναθηματικὴ. Ἀστράφτει ἀκόμη τὸ μάρμαρο λευκὸ, πολὺ νωπὸ μνημεῖο γιὰ μιὰ μεγάλη πράξη.

.....

Ἦτανε τότε τὴν ἀνοιξὴ τοῦ Εἰκοσιένα ποὺ ἡ Χαλκιδικὴ σήκωσε πρώτη τὸ μπαϊράκι τῆς ἀνταρσίας ἐνάντια στὸν Σουλτάνο. Καὶ πέσανε ἐκεῖ, στὴν στήλη ποὺ ἀσπρίζει, δίπλα στὸ ρεῖθρο τοῦ μεγάλου δρόμου, τὰ παλληκάρια τοῦ